

Staatstoezicht op de Mijnen
Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 24037 2490 AA Den Haag

Zijne Excellentie de staatssecretaris mijnbouw
[REDACTED]
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Staatstoezicht op de Mijnen

Bezoekadres

Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Postadres

Postbus 24037
2490 AA Den Haag

T 070 379 8400 (algemeen)
F 070 379 8455 (algemeen)

info@sodm.nl
www.sodm.nl

Behandeld door

[REDACTED]

T [REDACTED]

Ons kenmerk

Klik of tik om tekst in te voeren.

Uw kenmerk

PDGGO / 26838342

Bijlage(n)

Datum 1 juni 2023
Betreft Advies over de operationele strategie 2023/2024 voor het Groningen-gasveld

Hooggeachte [REDACTED],

Op 14 april 2023 heeft de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (verder: NAM), conform artikel 52c van de Mijnbouwwet (verder: MbW), de Operationele Strategie voor het Groningen-gasveld voor het gasjaar 2023/2024 (verder: OS) bij u ingediend.¹ Op 18 april 2023 heeft u Staatstoezicht op de Mijnen (verder: SodM) verzocht advies uit te brengen over deze voorgestelde OS. In deze brief vindt u mijn advies.

Naar mijn oordeel is de veiligheid in Groningen nog onvoldoende geborgd. Aanhoudende onzekerheid over het moment waarop de gaswinning wordt beëindigd heeft ook grote impact op de gezondheid van en de gezondheidsrisico's voor de inwoners in Groningen. Ik verwijs hierbij naar mijn advies van 22 maart 2023² over de voorgenomen sluiting van productielocaties van het Groningen-gasveld per 1 april 2023.

Daarnaast concludeer ik dat voor de ingediende OS in alle drie de scenario's het proces van drukvereffening de dominante factor is voor de aardbevingen en de bodemdaling (en niet de productie zelf). Dit is in lijn met mijn eerdere adviezen.

Vanuit het oogpunt van veiligheid van de inwoners van Groningen adviseer ik u het Groningen-gasveld per 1 oktober 2023 in te sluiten.

Uit de adviezen van Gasunie Transport Services (verder: GTS) van 31 januari 2023³ en 26 mei 2023⁴ blijkt dat er scenario's zijn waarbij de gaslevering aan de beschermde afnemers niet kan worden gegarandeerd. Dit komt met name doordat als uitgangspunt de vraag van zowel van beschermde als niet-beschermde afnemers wordt genomen. Bovendien kan het huidige Bescherm- en Herstelplan Gas (verder: BH-G) niet eerder in werking treden dan als sprake is van een noodsituatie.

¹ NAM (2023) Operationele Strategie voor het Gasjaar 2023/2024, ref: EP202302201976, d.d. 14 april 2023.

² SodM (2023) Advies SodM over de voorgenomen sluiting van productielocaties van het Groningen-gasveld per 1 april 2023, Kenmerk: 26716457, d.d. 22 maart 2023.

³ GTS, advies benodigde Groningencapaciteit en -volumes ten behoeve van de leveringszekerheid voor gasjaar 2023-2024. Kenmerk: L 23.0046, d.d. 31 januari 2023.

⁴ GTS, Analyse stand van zaken op de gasmarkt en leveringszekerheid in het volgende gasjaar. Kenmerk: L 23.0289, d.d. 26 mei 2023.

Pas dan kunnen niet markt gebaseerde maatregelen worden genomen, zoals het afschakelen van niet-beschermden gebruikers. Het Groningen-gasveld wordt dan als bufferfunctie ingezet om bijvoorbeeld industrieën de tijd te geven om zich voor te bereiden op (langdurige) afschakeling. Als u in de toekomst wilt voorkomen dat bij acute gastekorten het Groningen-gasveld wordt ingezet als buffer, is aanpassing van het BH-G nodig.

Ik adviseer u het BH-G zo spoedig mogelijk, maar in ieder geval vóór 1 oktober 2023, aan te passen opdat het Groningen-gasveld niet meer hoeft te fungeren als buffer en kan worden gesloten.

Indien dit niet vóór 1 oktober 2023 gerealiseerd kan worden en inzet van het Groningen-gasveld komend gasjaar onvermijdelijk is, adviseer ik u om de productie te beperken tot de vijf, nog operationele, clusters (scenario 2b) en hierover duidelijk en transparant te communiceren naar de bewoners toe zodat zij uitzicht hebben op een definitieve einddatum, of in elk geval weten aan welke voorwaarden precies voldaan moet zijn voordat sluiting écht mogelijk is.

Dit advies is als volgt opgebouwd. Als eerste ga ik in op de vraag of de uitgangspunten die u in uw verwachtingenbrief (d.d. 17 februari 2023) en erratum (d.d. 28 februari 2023) heeft meegegeven aan NAM en de Nederlandse Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (verder: TNO) op correcte wijze zijn verwerkt. Vervolgens geef ik u mijn oordeel over de veiligheid in Groningen en het al dan niet definitief sluiten van het Groningen-gasveld per 1 oktober 2023. Hierna ga ik in op de randvoorwaarden die noodzakelijk zijn om, gegeven de situatie op de huidige gasmarkt, insluiting van het Groningen-gasveld mogelijk te maken.

Waarom komt SodM met dit advies?

SodM adviseert de minister over de vaststelling van de operationele strategie in het kader van de veiligheid van de gaswinning, conform artikel 127 van de Mijnbouwwet (verder: Mbw).⁵

In uw verzoek van 18 april 2023 heeft u mij daarbij de volgende drie adviesvragen gesteld:

1. *Wat is het oordeel van SodM op de voorgestelde operationele strategie en variant voor het gasjaar 2023-2024 vanuit het oogpunt van de veiligheid? Hierbij verzoek ik u specifiek in te gaan op het seismisch risico.*
2. *Wat is het oordeel van SodM over het al dan niet definitief sluiten van het Groningen-gasveld in het gasjaar 2023-2024?*
3. *Zijn de uitgangspunten die de staatssecretaris in de verwachtingenbrief d.d. 17 februari 2023 en het daarbij behorende erratum d.d. 28 februari 2023 heeft meegegeven aan NAM op de juiste manier uitgewerkt in de operationele strategieën?*

---

⁵ In artikel 127, eerste lid, onderdeel I, van de Mbw wordt de adviestaak van SodM ten aanzien van de OS als volgt beschreven: "Onze Minister te adviseren of de voorgestelde operationele strategie of strategieën, bedoeld in artikel 52c, tweede lid, gelet op de winning van de hoeveelheid gas die ten hoogste uit het Groningen-gasveld benodigd is om eindafnemers van de hoeveelheid laagcalorisch gas te voorzien, de verwachte bodembeweging minimaliseert en de gevolgen daarvan voor omwonenden, gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan zoveel mogelijk beperkt."

Zijn de uitgangspunten in de Verwachtingenbrief en het erratum op de juiste manier uitgewerkt?

Op 14 april 2023 heeft NAM, conform artikel 52c van de Mbw, de OS bij de minister ingediend, samen met de publieke seismische dreigings- en risicoanalyse⁶ (verder: SDRA2023). De SDRA2023 is uitgevoerd door TNO.

Welke uitgangspunten voor de OS en SDRA heeft u aan NAM en TNO meegegeven?

In uw verwachtingenbrief heeft u NAM gevraagd om in de OS drie scenario's uit te werken:

1. Sluiting van het Groningen-gasveld per 1 oktober 2023;
- 2a. Productie conform GTS-raming met 11 productielocaties op waakvlamniveau.
- 2b. Productie conform GTS-raming met 5 productielocaties op waakvlamniveau.

Daarnaast heeft u TNO verzocht om voor elk van deze scenario's een risicoanalyse te maken op basis van de volgende, door SodM aan u geadviseerde⁷, modelkeuzes:

- *De TNO kalibratieprocedure ten aanzien van het seismologisch bronmodel en de TNO Coulomb stress verdelings-procedure. Hierbij wordt de recente actualisatie van de Mmax-verdeling toegepast naar aanleiding van de workshop gehouden in juni 2022. Daarnaast wordt in het seismologisch model geen taper deelmodel toegepast.*
- *Grondbewegingsmodel versie 6 (verder: GMMV6). Hierbij wordt opgemerkt dat in een later stadium, ná het uitvoeren van de SDRA2023, een separate studie wordt gedaan naar de opslingerfactoren uit grondbewegingsmodel versie 7 (verder: GMMV7) voor wierden.*
- *Schade/risicomodel versie 7 in dezelfde vorm, met dezelfde coëfficiënten en met dezelfde weging van de takken in de beslisboom als gebruikt in de pSDRA voor het gasjaar 2022-2023.*
- *Exposure database versie 2023 van de Gebouwendatabase, daterende van januari 2023.*

Deze modelkeuzes zijn in overeenstemming met de keuzes zoals SodM u die heeft geadviseerd op 20 december 2022.⁶ Deze modelkeuzes verschillen op fundamentele onderdelen van de modelkeuzes in voorgaande jaren, omdat de meest recente wetenschappelijke inzichten hierin zijn verwerkt. Hierdoor is het aannemelijk dat ook de uitkomsten van de risicoberekeningen anders zullen uitpakken.

De separate studie door TNO met GMMV6-berekeningen inclusief de opslingerfactoren uit GMMV7 voor wierden, is op dit moment nog niet beschikbaar. TNO zal deze resultaten uiterlijk 9 juni 2023 aanleveren.

---

⁶ TNO (2023) Publieke Seismische Dreigings- en Risicoanalyse Groningen gasveld 2023, Kenmerk: TNO 2023 R10682, d.d. 7 april 2023.

⁷ SodM (2022) Advies modelversies SDRA Groningen 2023, Kenmerk: ADV-7833, d.d. 20 december 2022.

Over de resultaten en of er op basis hiervan nog extra adressen aan het versterkingsprogramma zullen moeten worden toegevoegd, zal ik u eind juni nader adviseren.

Voor de uitlegbaarheid van de resultaten van de SDRA heb ik u in mijn brief van 20 december 2022 expliciet geadviseerd om van alle wijzigingen in de modelversies een aparte analyse te laten maken van de impact van die wijziging op de resultaten van de risicoberekening. U heeft dit advies niet overgenomen in uw verzoek aan TNO, waardoor het voor mij op dit moment niet mogelijk is om de exacte oorzaak van de verschillen in de uitkomsten met de risicoberekeningen van voorgaande jaren goed te duiden.

Hebben NAM en TNO uw uitgangspunten op de juiste manier uitgewerkt in de operationele strategieën?

Ik concludeer dat NAM voor elk van de gevraagde scenario's een strategie heeft uitgewerkt en dat elk van de scenario's door TNO is voorzien van een risicoanalyse. In deze risicoanalyse heeft TNO over het algemeen de door u gevraagde modelversies gehanteerd.

Echter, in GMMV6 heeft TNO het model niet gelijk gehouden aan de instellingen van het voorgaande gasjaar. Dit in tegenstelling tot hetgeen beschreven in het advies van SodM van 20 december 2022, waarnaar u refereerde in uw verwachtingenbrief. In plaats daarvan heeft TNO het model naar eigen inzicht aangepast, en maakt zij gebruik van een period-to-period correlatiemodel toegepast op zowel het referentieniveau als in de reactie van de ondiepe ondergrond. In eerdere adviezen⁸ is uitvoerig beschreven dat deze implementatie van het correlatiemodel niet in overeenstemming is met het GMMV6 zoals ontwikkeld in opdracht van NAM en dat deze implementatie leidt tot een conservatieve inschatting (overschatting) van het risico.

Wat is mijn oordeel over het sluiten van het Groningen-gasveld?

In Groningen moet het net zo veilig zijn als elders in Nederland. Concreet perspectief voor bewoners die wachten op duidelijkheid over de veiligheid van hun huis en een tijdige en adequate afhandeling van mijnbouwschade, zijn hierbij heel belangrijk.

Het is niet veilig

Het is op dit moment niet veilig in Groningen. In haar voortgangsrapportage 2021-2022 heeft SodM de meest actuele beoordeling van de veiligheid in Groningen gegeven. In de voortgangsrapportage concludeert SodM:

“In de huidige situatie is de veiligheid van de inwoners van Groningen onvoldoende geborgd. De versterkingsopgave loopt ver achter. Er zijn duizenden adressen die versterkt moeten worden. Op dit moment worden zelfs met de nieuwste beoordelingsmethoden nog steeds adressen als niet voldoende veilig beoordeeld en wordt geconstateerd dat ze versterkt moeten worden. Daarnaast zijn er veel gebouwen (waarvan een deel ook in de versterkingsopgave zit) met bouwkundige schade waarvan de afhandeling lang kan duren.”

⁸ SodM (2021) Aanvullend advies modelversies SDRA Groningen 2021, Kenmerk: ADV-6692, d.d. 8 januari 2021; SodM(2021) Advies modelversies Groningen 2022, Kenmerk: ADV-7269, d.d. 21 december 2021.

Bovendien kunnen versterkte gebouwen en gebouwen waarvan de schade is hersteld, nieuwe schade opdoen als gevolg van de gaswinning. Hierdoor is de gezondheidsschade het afgelopen jaar toegenomen. Als gevolg van de discussie over de mogelijke inzet van het Groningen gasveld als gevolg van de energiecrisis neemt de onzekerheid verder toe. De gezondheidsrisico's zijn nog steeds substantieel.”⁹

Op dit moment is er geen informatie waardoor de conclusie van SodM ten aanzien van de veiligheid in Groningen zou veranderen. Ik constateer daarom dat het niet veilig is in Groningen.

Voor de veiligheid van gebouwen (in termen van Lokaal Persoonlijk Risico) laat de analyse van TNO daarnaast zien dat een keuze tussen de verschillende OS-scenario's niet onderbouwd kan worden op basis van de analyse van de gebouwveiligheid. In alle drie de scenario's is het proces van drukvereffening leidend voor de ontwikkeling van de seismiciteit en daarmee de berekende seismische dreiging en het risico. De Nationaal Coördinator Groningen (verder: NCG) heeft vastgesteld dat enkele van de gebouwen¹⁰, waarvoor op basis van de SDRA een (licht) verhoogd risico berekend wordt, nog niet zijn opgenomen in het versterkingsprogramma.

Veiligheidsbelang van de inwoners in Groningen staat voorop

De parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen (verder: parlementaire enquêtecommissie) concludeert dat de veiligheid van de mensen in Groningen te lang genegeerd is. De parlementaire enquêtecommissie beveelt aan dat *“het nu zaak is dat de belangen van Groningers voorop worden gesteld. [...] Groningers boven gas.”*¹¹

In de kabinetsreactie “Nij begun” herhaalde het kabinet het voornemen om in oktober 2023, of ten laatste in oktober 2024, de gaswinning uit het Groningenveld definitief te beëindigen: *“Dit is een noodzakelijke voorwaarde om te kunnen bouwen aan herstel van het gaswinningsgebied.”*¹² Naar het oordeel van SodM moet dan ook het veiligheidsbelang van de mensen in Groningen voorop staan bij de beslissing van de minister omtrent de sluiting van het gasveld.

Het is op dit moment niet veilig in Groningen. Vanuit het oogpunt van veiligheid van de inwoners van Groningen adviseer ik u daarom het Groningen-gasveld per 1 oktober 2023 in te sluiten.

Tevens adviseer ik u om de gebouwen met een (licht) verhoogd risico, die volgens de analyse van NCG nog niet zijn opgenomen in het versterkingsprogramma, alsnog aan het programma toe te voegen.

⁹ SodM (2022). Voortgang van de versterkingsopgave en de afbouw van de gaswinning ('21-'22); Jaarlijks voortgangsverslag van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), d.d. 23-06-2022, p. 9.

¹⁰ De Nationaal Coördinator Groningen heeft vastgesteld dat in scenario 1, 2a en 2b respectievelijk 8, 10 en 8 adressen aan de werkvoorraad van de NCG zouden moeten worden toegevoegd, omdat deze nog niet onderdeel uitmaken van het versterkingsprogramma.

¹¹ Parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen, https://www.tweedekamer.nl/kamerleden_en_commissies/commissies/peag, p. 84 conclusies.

¹² Kabinetsreactie op het rapport van de Parlementaire Enquête Aardgaswinning Groningen “Nij begun”, d.d. 25 april 2023, p6.

Aan welke randvoorwaarden moet worden voldaan om het Groningen-gasveld in te sluiten?

De oorlog in Oekraïne heeft de levering van Russisch gas geminimaliseerd en daarmee gezorgd voor een nieuwe situatie op de gasmarkt. Hierdoor ontstaat ook een nieuwe situatie ten aanzien van de eventuele inzet van het Groningen-gasveld in het geval er een Europese gascrisis zou ontstaan. De lijn van het kabinet is echter helder: de inzet van het Groningen-gasveld is het 'aller, allerlaatste redmiddel', aldus minister Jetten.¹³

Wettelijke afweging

De Mijnbouwwet schrijft voor dat u het "veiligheidsbelang en het maatschappelijk belang dat verbonden is aan het niet kunnen voorzien van eindafnemers van de benodigde hoeveelheid laagcalorisch gas" tegen elkaar afweegt.

Onder het veiligheidsbelang wordt op grond van artikel 52a van de Mijnbouwwet verstaan: "de veiligheidsrisico's voor omwonenden als gevolg van bodembeweging veroorzaakt door de winning van gas uit het Groningenveld en de veiligheidsrisico's als gevolg van het niet kunnen voorzien van eindafnemers van de benodigde hoeveelheid laagcalorisch gas".

Aanpassing BH-G noodzakelijk om wegvalLEN bufferfunctie Groningen-gasveld op te vangen

GTS heeft u op 31 januari 2023¹⁴ en 26 mei 2023¹⁵ geadviseerd over de inzet van het Groningen-gasveld ten behoeve van de leveringszekerheid van gas. GTS concludeert dat het Groningen-gasveld nog beschikbaar moet blijven om op zeer koude dagen (-15,5°C), in combinatie met uitval van de gasopslag Norg, te kunnen voldoen aan de totale capaciteitsvraag van de gezamenlijke gasmarkt. GTS gaat er daarbij, op grond van de Gaswet¹⁴, vanuit dat de gaslevering aan zowel de beschermde als niet-beschermde afnemers, in het scenario van zeer koude dagen (-15,5°C) én uitval van de gasopslag Norg, geborgd moet zijn.¹⁶ Voor dit scenario baseert GTS zich op de Europese verordening van 25 oktober 2017 betreffende de maatregelen tot veiligstelling van de gasleveringszekerheid (...)¹⁷.

Artikel 6, lid 1 van deze Europese verordening maakt echter duidelijk dat de leveringszekerheid enkel ziet op de beschermde afnemers: 'De bevoegde instantie verplicht de door haar aangewezen aardgasbedrijven ertoe de nodige maatregelen te nemen om de gaslevering aan de beschermde afnemers van de lidstaat te waarborgen in elk van de volgende gevallen...'. Indien een tekort aan gas ontstaat, kunt u een noodsituatie afkondigen. Pas dan treedt het BH-G in werking en kunnen de niet-beschermde afnemers afgeschakeld worden.

---

¹³ [Jetten: 'Gronings gas boren is allerlaatste redmiddel' \(gelderlander.nl\)](#).

¹⁴ GTS, advies benodigde Groningencapaciteit en -volumes ten behoeve van de leveringszekerheid voor gasjaar 2023-2024. Kenmerk: L 23.0046, d.d. 31 januari 2023.

¹⁵ GTS, Analyse stand van zaken op de gasmarkt en leveringszekerheid in het volgende gasjaar. Kenmerk: L 23.0289, d.d. 26 mei 2023.

¹⁶ Zie ook Figuur 2 in GTS, advies benodigde Groningencapaciteit en -volumes ten behoeve van de leveringszekerheid voor gasjaar 2023-2024. Kenmerk: L 23.0046, d.d. 31 januari 2023.

¹⁷ VERORDENING (EU) 2017/1938 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 25 oktober 2017 betreffende maatregelen tot veiligstelling van de gasleveringszekerheid en houdende intrekking van Verordening (EU) nr. 994/2010.

Het huidige BH-G gaat uit van de beschikbaarheid van het Groningen-gasveld als buffer. Hierdoor is voorzien in de eerste opvang van een noodsituatie totdat het inwerking getreden BH-G effect heeft. Zonder deze bufferfunctie van het Groningen-gasveld zou het BH-G al in werking moeten treden als een tekort aan gas dreigt te ontstaan.¹⁸ De aanstaande sluiting van het Groningen-gasveld vraagt dus een aanpassing van het BH-G. U kunt deze aanpassing bij de evaluatie van het BH-G, welke dit jaar plaatsvindt, meenemen.

Ik wijs u daarnaast op aanvullende manieren om de leveringszekerheid te waarborgen, zodat het Groningen-gasveld zo spoedig mogelijk wordt gesloten. Allereerst is van belang dat de reeds ingezette maatregelen op het gebied van verduurzaming, energiebesparing, verlaging van de gasvraag¹⁹ en de ontwikkeling van nieuw aanbod zoals LNG, zo spoedig mogelijk effect sorteren.²⁰ Daarnaast kan worden gedacht aan het sterk vergroten van piek-productiecapaciteit uit andere middelen dan het Groningen-gasveld.

Indien inzet Groningen-gasveld onvermijdelijk: productie beperken tot vijf clusters

Om het scenario van de Europese verordening af te dekken uitgaande van zowel beschermde als niet-beschermde gebruikers, stelt GTS de capaciteit van elf productieclusters beschikbaar te moeten hebben.

Ik constateer dat Det Norske Veritas (verder: DNV) in haar validatie op de raming van GTS²¹ de potentiële capaciteitstekorten voor het komende gasjaar lager inschat dan GTS. Ook wijst DNV erop dat het basisscenario van GTS reeds een uitzonderlijk scenario afdekt: "1-op-20 winterpiek" én uitval ter grote van de grootste afzonderlijke bron (op dit moment gasopslag Norg). Tevens wordt rekening gehouden met een tekort aan hoogcalorisch gas door de exportgarantie naar Duitsland en wordt niet verwacht dat Duitse hoogcalorische gasbergingen GTS kunnen assisteren. Hiermee is er sprake van een "worst case" scenario dat verder gaat dan de EU-norm.

Voor een sluiting van het Groningen-gasveld per 1 oktober 2023 moet de bufferfunctie die het veld in de ramingen van GTS vervult komen te vervallen. Ik adviseer u daartoe:

- 1) het BH-G zo spoedig mogelijk, maar in ieder geval voor 1 oktober 2023, aan te passen opdat het Groningen-gasveld niet meer hoeft te fungeren als buffer en kan worden gesloten;*
- 2) om extra druk uit te oefenen ter realisatie van de reeds ingezette maatregelen op het gebied van verduurzaming, energiebesparing, verlaging van de gasvraag en de ontwikkeling van nieuw aanbod zoals LNG, zodat deze zo spoedig mogelijk effect sorteren;*
- 3) te onderzoeken of de piek-productiecapaciteit uit andere middelen dan het Groningen-gasveld kan worden vergroot.*

¹⁸ In het GTS advies van 26 mei wordt door GTS aangegeven dat reeds bij een gemiddelde effectieve dagtemperatuur van -6,5°C er bij uitval van de grootste bron additionele maatregelen zoals snelle vraagreductie of productie uit het Groningenveld nodig zijn om de leveringszekerheid te borgen. (p. 5).

¹⁹ GTS, advies benodigde Groningencapaciteit en -volumes ten behoeve van de leveringszekerheid voor gasjaar 2023-2024. Kenmerk: L 23.0046, d.d. 31 januari 2023, p. 12.

²⁰ GTS, Analyse stand van zaken op de gasmarkt en leveringszekerheid in het volgende gasjaar. Kenmerk: L 23.0289, d.d. 26 mei 2023, p. 8.

²¹ DNV, validatie van GTS advies van 31 januari 2023. Kenmerk: 23-0707, d.d. 29-04-2023.

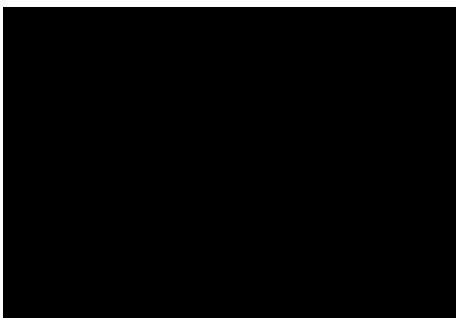
Indien bovenstaande niet vóór 1 oktober 2023 gerealiseerd kan worden en inzet van het Groningen-gasveld komend gasjaar onvermijdelijk is, adviseer ik u om de productie te beperken tot de nog operationele vijf clusters (scenario 2b) en hierover duidelijk, transparant te communiceren naar de bewoners toe zodat zij uitzicht hebben op een definitieve einddatum, of in elk geval weten aan welke voorwaarden precies voldaan moet zijn voordat sluiting écht mogelijk is.

Ten slotte

In haar advies concludeert GTS ook dat zij geen advies meer kan geven over een nieuwe sluitingsdatum van het Groningen-gasveld.²² Volgens GTS moet het veld nog jaren open blijven om, conform de Europese verordening, ook in genoemde zeldzame omstandigheden, onder de huidige geopolitieke omstandigheden aan de capaciteits- en volumevraag van de gasmarkt te kunnen voldoen.

Aanhoudende onzekerheid over het moment waarop de gaswinning wordt beëindigd heeft grote impact op de gezondheid van, en de gezondheidsrisico's voor, de inwoners in Groningen. Dat blijkt onder meer uit het rapport van de parlementaire enquêtecommissie en het onderzoek van het Gronings Perspectief.²³ Deze onzekerheid verslechtert daarmee de veiligheid voor de inwoners van Groningen en is gezien de reeds onveilige situatie op dit moment, naar het oordeel van SodM onacceptabel. Het is de morele plicht van het kabinet om er alles aan te doen om het voornemen om het Groningen-gasveld in 2023, uiterlijk 2024, te sluiten, ten dienste van de inwoners van Groningen na te komen. Dat blijkt ook uit het rapport van de parlementaire enquêtecommissie: "*Boven alles staat de morele verplichting van het kabinet om de belofte gestand te doen om het Groningenveld te sluiten in 2023 of uiterlijk 2024*".

Hoogachtend,

²² Zie pagina 13 en ook Figuur 3 (op pagina 14) in GTS, advies benodigde Groningencapaciteit en -volumes ten behoeve van de leveringszekerheid voor gasjaar 2023-2024. Kenmerk: L 23.0046, d.d. 31 januari 2023.

²³ <https://www.groningsperspectief.nl/eindrapport-gp3/>.